

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 maart 2008

WETSONTWERP
tot wijziging van artikel 587 van het
Burgerlijk Wetboek

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Katrien SCHRYVERS**

INHOUD

- I. Inleidende uiteenzetting van de vertegenwoordiger van de minister van Justitie 3
- II. Algemene bespreking 3
- III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen 5

Voorgaand document :

Doc 52 **0959/ (2007/2008)** :
001 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 mars 2008

PROJET DE LOI
modifiant l'article 587 du Code civil

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME **Katrien SCHRYVERS**

INHOUD

- I. Exposé introductif du représentant du ministre de la Justice 3
- II. Discussion générale 3
- III. Discussion des articles et votes 5

Document précédent :

Doc 52 **0959/ (2007/2008)** :
001 : Projet transmis par le Sénat.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport:**

Voorzitter/Président : Mia De Schamphelaere

A. — Vaste leden/Membres titulaires:

CD&V - N-VA : Els De Rammelaere, Mia De Schamphelaere,
Katrien Schryvers, Raf Terwingen
MR : Jean-Luc Crucke , Olivier Maingain, Marie-Christine
Marghem,
PS : Thierry Giet, André Perpète
Open Vld : Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter
VB : Bart Laeremans, Bert Schoofs
sp.a-spirit : Renaat Landuyt, Peter Vanvelthoven
Ecolo-Groen! : Stefaan Van Hecke
cdH : Clotilde Nyssens

B. — Plaatsvervangers/Membres suppléants:

Sonja Becq, Stefaan De Clerck, Gerald Kindermans, Sarah Smeyers,
Liesbeth Van der Auwera
David Clarinval, Denis Ducarme, Olivier Hamal, Florence Reuter
Claude Eerdeken, Karine Lalieux, Eric Thiébaud
Bart Somers, Bruno Steegen, Vincent Van Quickenborne
Alexandra Colen, Peter Logghe, Bruno Stevenheydens
Maya Detiège, Bruno Tobback, Ludwig Vandenhove
Juliette Boulet, Fouad Lahssaini
Jos Arens, Joëlle Milquet

cdH	:	centre démocrate Humaniste		
CD&V-N-VA	:	Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie		
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen		
FN	:	Front National		
LDD	:	Lijst Dedecker		
MR	:	Mouvement Réformateur		
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten		
PS	:	Parti Socialiste		
sp.a - spirit	:	Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.		
VB	:	Vlaams Belang		

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :			Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer		DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden		QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)		CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)		CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)		CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum		PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering		COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)		MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 11 maart 2008.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VERTEGENWOORDIGER VAN DE MINISTER JUSTITIE

De heer Johan Huygh, vertegenwoordiger van de minister, geeft aan dat het voorliggende wetsontwerp de wijziging beoogt van artikel 587 van het Burgerlijk Wetboek, dat betrekking heeft op het vruchtgebruik van de verbruikbare goederen.

Overeenkomstig artikel 578 van het Burgerlijk Wetboek heeft de vruchtgebruiker het genot van de zaak waarvan hij het vruchtgebruik heeft, maar onder verplichting om de zaak zelf in stand te houden. Die bepaling doet natuurlijk moeilijkheden rijzen voor de verbruikbare goederen, die men niet kan gebruiken zonder ze te verbruiken. Artikel 587 van het Burgerlijk Wetboek regelt die situatie door de vruchtgebruiker de verplichting op te leggen aan de blote eigenaar «*bij het einde van het vruchtgebruik een gelijke hoeveelheid zaken van dezelfde hoedanigheid en waarde, of de geschatte waarde, terug te geven*».

Artikel 587 laat de vruchtgebruiker bijgevolg de keuze de goederen in natura of de waarde ervan terug te geven. Er wordt echter niet in aangegeven hoe de waarde van de goederen moet worden berekend. De vruchtgebruiker kan dus kiezen tussen de waarde bij het begin of bij het einde van het vruchtgebruik. Die mogelijkheid zet de deur open voor een echte speculatie ten voordele van de vruchtgebruiker. Dit wetsontwerp beoogt dat probleem op te lossen en staat dus alleen nog toe ofwel de goederen in natura terug te geven, ofwel de waarde ervan op het ogenblik van de teruggave. In het Franse recht is voor een soortgelijke oplossing gekozen.

II. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Raf Terwingen (CD&V) attendeert erop dat artikel 587 van het Burgerlijk Wetboek de partijen ook de mogelijkheid biedt de waarde van de goederen te ramen. Als een dergelijke raming plaatsvindt, moet rekening worden gehouden met die laatste, zelfs als ze bij de aanvang van het vruchtgebruik wordt gedaan, en niet met de waarde van de goederen wanneer ze worden teruggegeven.

De heer Johan Huygh, vertegenwoordiger van de minister, preciseert dat dan sprake is van een overeenkomst tussen de partijen. Artikel 587 regelt de gevallen waarin de partijen geen overeenkomst hebben gesloten.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné le présent projet de loi au cours de sa réunion du 11 mars 2008.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DU REPRÉSENTANT DU MINISTRE DE LA JUSTICE

M. Johan Huygh, représentant du ministre de la Justice, explique que le présent projet de loi vise à modifier l'article 587 du Code civil, relatif à l'usufruit des biens consommables.

Conformément à l'article 578 du Code civil, l'usufruitier peut jouir des biens qui font l'objet de l'usufruit, mais à la charge d'en conserver la substance. Cette disposition pose naturellement des difficultés par rapport aux biens consommables, dont on ne peut faire usage sans les consommer. L'article 587 du Code civil règle cette situation en imposant à l'usufruitier de rendre au nu propriétaire «*de pareille quantité, qualité et valeur, ou leur estimation, à la fin de l'usufruit*».

L'article 587 laisse donc le choix à l'usufruitier de rendre soit les biens en nature, soit la valeur de ces biens. Il n'est toutefois pas précisé comment la valeur des biens doit être calculée. L'usufruitier a dès lors le choix entre la valeur au début de l'usufruit ou lorsque celui-ci prend fin. Cette possibilité permet ainsi une véritable spéculation au bénéfice de l'usufruitier. Afin de résoudre ce problème, le présent projet de loi ne permet plus que de rendre soit les biens en nature, soit la valeur de ces biens au moment de leur restitution. Une solution analogue a été retenue en droit français.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Raf Terwingen (CD&V) attire l'attention sur le fait que l'article 587 du Code civil permet également aux parties d'établir une estimation de la valeur des biens. Si une telle estimation a lieu, c'est celle-ci qui doit être prise en compte, même si elle a eu lieu au début de l'usufruit, et non la valeur des biens au moment de leur restitution.

M. Johan Huygh, représentant du ministre, précise qu'il est alors question d'un contrat entre les parties. L'article 587 règle les cas qui n'ont pas fait l'objet d'un accord entre les parties. Si celles-ci décident contractuel-

Als de partijen aan de hand van een overeenkomst beslissen van die bepaling af te wijken, heeft hun overeenkomst ontegenzegglijk de bovenhand.

De heer Bert Schoofs (VB) is het eens met de vertegenwoordiger van de minister, maar hij wijst er niettemin op dat een loutere raming van de waarde van de verbruikbare goederen waarop het vruchtgebruik slaat geen contractuele waarde heeft en derhalve niet de mogelijkheid biedt af te wijken van de toepassing van het ontworpen artikel 587. Er moet een overeenkomst worden gesloten tussen de partijen en die moeten duidelijk aangeven wat ze terzake wensen.

De vertegenwoordiger van de minister bevestigt dat standpunt. Als de partijen bij de teruggave van de goederen een ander bedrag willen terugbetalen dan de waarde ervan, moet dat duidelijk worden aangegeven. Het volstaat niet dat de partijen de waarde van de zaken hebben geraamd.

De heer Thierry Giet (PS) stipt aan dat krachtens artikel 600 van het Burgerlijk Wetboek de partijen een boedelbeschrijving moeten opmaken van de goederen die aan het vruchtgebruik onderworpen zijn.

De vertegenwoordiger van de minister wijst erop dat het niet om dezelfde begrippen gaat. In een boedelbeschrijving worden de goederen die aan het vruchtgebruik onderworpen zijn nauwkeurig omschreven, maar dat betekent nog niet dat de waarde ervan worden geraamd.

De heer Renaat Landuyt (sp.a-spirit) vraagt of wij hier niet met een ontwerp van uitleggingswet te maken hebben. Het antwoord op die vraag is van belang om de eventuele terugwerking van de ontworpen bepaling vast te stellen.

Volgens *de vertegenwoordiger van de minister* is dit geen ontwerp van uitleggingswet. Daartoe zou de tekst een onduidelijkheid moeten ophelderen, wat niet het geval is. Zowel de rechtsleer als de rechtspraak geven in ruime mate aan dat het huidige artikel 587 de keuze laat tussen de waarde van de goederen bij het begin of bij het einde van het vruchtgebruik. In de ontworpen bepaling wordt geopteerd voor de waarde bij het einde van het vruchtgebruik. Die bepaling is dus geen uitlegging. Ze wijzigt de vigerende bepaling.

De heer Renaat Landuyt (sp.a-spirit) merkt niettemin op dat niet iedereen het daarover eens is. Volgens een deel van de rechtsleer legt het huidige artikel 587 de terugbetaling van de waarde bij het einde van het vruchtgebruik op en niet bij het begin ervan. In dat opzicht is het onderhavige wetsontwerp duidelijk interpretatief.

lement de déroger à cette disposition, il est certain que c'est leur accord qui prévaut.

M. Bert Schoofs (VB) rejoint l'avis du représentant du ministre, mais souligne tout de même que le simple fait d'établir une estimation de la valeur des biens consommables faisant l'objet de l'usufruit n'a pas de valeur contractuelle et ne permet dès lors pas de déroger à l'application de l'article 587 en projet. Il faut qu'un accord soit conclu entre les parties, qu'elles expriment clairement leur volonté à ce sujet.

Le représentant du ministre confirme ce point de vue. La volonté des parties de rembourser une autre somme que la valeur des biens au moment de leur restitution doit être clairement établie. Le fait que les parties aient fait une estimation des biens ne suffit pas.

M. Thierry Giet (PS) rappelle que l'article 600 du Code civil impose aux parties de dresser un inventaire des biens sujets à l'usufruit.

Le représentant du ministre souligne qu'il ne s'agit pas des mêmes notions. Un inventaire reprend le détail des biens sujets à l'usufruit, sans que ceux-ci ne doivent nécessairement être évalués.

M. Renaat Landuyt (sp.a-spirit) se demande s'il ne s'agit pas d'un projet de loi interprétative. Il est important de répondre à cette question pour déterminer l'éventuel effet rétroactif de la disposition en projet.

Le représentant du ministre estime qu'il ne s'agit pas d'une loi interprétative. Il faudrait pour cela qu'elle éclaircisse une incertitude. Tel n'est pas le cas. La majorité de la doctrine et de la jurisprudence est en effet d'avis que l'actuel article 587 laisse le choix entre la valeur des biens au début ou à la fin de l'usufruit. La présente disposition en projet opte quant à elle uniquement pour la valeur à la fin de l'usufruit. Elle n'interprète donc pas, mais modifie la disposition en vigueur.

M. Renaat Landuyt (sp.a-spirit) fait tout de même remarquer que ce point de vue n'est pas partagé par tous. Il y a une partie de la doctrine qui soutient que l'actuel article 587 impose le remboursement de la valeur des biens à la fin et non pas au début de l'usufruit. Dans cette optique, le présent projet de loi est clairement interprétatif.

De vertegenwoordiger van de minister attendeert erop dat dit standpunt slechts in mindere mate door de rechtsleer wordt voorgestaan.

De heer Thierry Giet (PS) maakt uit de discussie dan ook op dat als de partijen een overeenkomst hebben ondertekend die de waarde van de goederen bepaalt, zij zich moeten houden aan die raming en niet aan de in artikel 587 van het Burgerlijk Wetboek vervatte regel.

In het tegenovergestelde geval geldt het principe van de keuze van de vruchtgebruiker. Die kan voor de teruggave van de goederen immers kiezen tussen de teruggave ervan in natura en de teruggave van de waarde ervan op dat ogenblik.

De heer Renaat Landuyt (sp.a-spirit) wijst erop dat het wetsontwerp zich ertoe beperkt de waarde van de goederen te bepalen bij het einde van het vruchtgebruik en dat het geen andere wijzigingen aanbrengt in de huidige regeling.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het wordt aangenomen met 12 stemmen en 1 onthouding.

Art. 1bis

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) wijst erop dat de indiener van het wetsontwerp er niet aan heeft gedacht de in het huidige artikel opgenomen lijst van goederen bij de tijd te brengen.

De heer Renaat Landuyt (sp.a-spirit) is er niet van overtuigd dat het niet om een interpretatieve bepaling gaat. Hij wenst de nadere regels inzake de inwerking-treding van dit artikel te kennen.

De vertegenwoordiger van de minister geeft aan dat de voorliggende wet volgens de algemene regels in werking zal treden. Concreet houdt dat in dat artikel 587 op alle lopende vruchtgebruiken van toepassing zal zijn, maar niet op die welke beëindigd zijn.

Dit artikel wordt aangenomen met 12 stemmen en 1 onthouding.

Le représentant du ministre souligne qu'il ne s'agit que du point de vue d'une minorité au sein de la doctrine.

M. Thierry Giet (PS) conclut donc de la discussion que si les parties ont signé un accord déterminant la valeur des biens, c'est cette estimation qui s'impose à eux et non pas la règle prévue à l'article 587 nouveau du Code civil.

Dans le cas contraire, le principe du choix de l'usufruitier est consacré. Il peut en effet choisir entre soit, rendre les biens en nature, soit rendre la valeur de ces biens au moment de leur restitution.

M. Renaat Landuyt (sp.a-spirit) note que le présent projet se borne à fixer la valeur des biens au moment où l'usufruit prend fin et n'apporte pas d'autres modifications au régime actuel.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art. 1

Cet article ne fait l'objet d'aucun commentaire de la part des membres de la commission.

Il est adopté par 12 voix et 1 abstention.

Art. 2

Mme Clotilde Nyssens (cdH) fait remarquer que l'auteur du présent projet de loi n'a pas pensé à moderniser la liste des biens énumérés dans l'article actuel.

M. Renaat Landuyt (sp.a-spirit) n'est pas convaincu qu'il ne s'agit pas d'une disposition interprétative. Il souhaite connaître les modalités relatives à l'entrée en vigueur de cet article.

Le représentant du ministre précise que la présente loi entrera en vigueur selon les règles générales. Concrètement, l'article 587 nouveau s'appliquera à tous les usufruits futurs et en cours, mais pas aux usufruits qui ont pris fin.

Cet article est adopté par 12 voix et 1 abstention.

*
* *

Het gehele wetsontwerp wordt ongewijzigd aangenomen met 12 stemmen en 1 onthouding.

De rapporteur,

Katrien
SCHRYVERS

De voorzitter,

Mia
DE SCHAMPHELAERE

Bepalingen die een uitvoeringsmaatregel vergen (artikel 108 van de Grondwet):

geen

*
* *

L'ensemble du projet de loi est adopté sans modification par 12 voix et 1 abstention.

Le rapporteur,

Katrien
SCHRYVERS

La présidente,

Mia
DE SCHAMPHELAERE

Dispositions qui nécessitent une mesure d'exécution (article 108 de la Constitution):

néant